

Spørreskjema til Stortingsvalget 2021

Den norske Tibet-komité

Den norske Uighurkomiteen

Hongkongkomiteen i Norge

Norsk Taiwansk Vennskapsforening

Innhold

[Norges forhold til Kina](#)

Spørsmål 1 - 4

[Norsk politikk overfor  st-Turkestan \(Xinjiang\)](#)

Spørsmål 5, 6

[Norsk politikk overfor Tibet](#)

Spørsmål 7, 8

[Norsk politikk overfor Hongkong](#)

Spørsmål 9, 10

[Norsk politikk overfor Taiwan](#)

Spørsmål 11, 12

[Bakgrunnsinformasjon](#)

Norges forhold til Kina

1. Felleserklæringen (normaliseringsavtalen)

I 2016 signerte Norges regjering [en erklæring](#) overfor kinesiske myndigheter etter seks år med diplomatisk isolasjon fra Kinas side etter nobelprisutdelingen til [Liu Xiaobo](#). Denne erklæringen inneholder punkter som vi finner det helt uforståelig at en regjering i et fritt, demokratisk land kan stille seg bak, som "*The Norwegian Government fully respects China's development path and social system*". For oss var det allerede i 2016 uforståelig at regjeringen kunne underkaste seg et diktatur med slike formuleringer. I de senere årene har vel alle registrert den totale underkastelsen som Xi Jinping krever av alle i Kina: Kulturer og religioner til ikke-etniske kinesere knuses i Øst-Turkestan (Xinjiang) og Tibet. En politisk kultur basert på kritisk tenkning og ytringsfrihet utslettes i Hongkong.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at Norges regjering erklærer at vi ikke lenger stiller oss bak felleserklæringen (normaliseringsavtalen) med kinesiske myndigheter?

2. Frihandelsavtale mellom Norge og Kina

[Utdypende bakgrunnsinformasjon](#)

Når dette skrives pågår fortsatt forhandlinger mellom Norge og Kina med sikte på å inngå en frihandelsavtale. Dessverre tilsier all erfaring at Kina forholder seg til internasjonale avtaler etter eget forgodtbefinnende, ikke etter avtalers innhold. Vår mening er at Norge er klart best tjent med å koordinere vår Kina-politikk med EU, også handelspolitikken, ikke legge ut på en farefull solo-seilas som en frihandelsavtale vil innebære.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at Norges regjering avbryter forhandlingene om en frihandelsavtale med Kina?

3. Overvåkning og demonstrasjoner

Utdypende bakgrunnsinformasjon

Våre grupper har ved flere anledninger vært i kontakt med norske myndigheter angående overvåkning fra Kinas ambassade i Oslo, og begrensninger i muligheten til å ytre seg gjennom demonstrasjoner. Oslopolitiet nekter oss å demonstrere utenfor ambassadens hovedinngang, og vi blir plassert på et perifert hjørne. Ambassaden benytter seg av overvåkning med bevegbare kameralinse som følger demonstranter i bevegelse. Kombinert med potensialet fra mulig bruk av ansiktsgjenkjennelsesteknologi oppleves dette som et betydelig inngrep i personvernet for eksempel for demonstranter som har familiemedlemmer i Kina.

Spørsmål:

Vil ditt parti forlange at den kinesiske ambassadens overvåkningskameraer merkes etter norsk lovgivning, og ta initiativ til at ytringsfriheten får bedre vilkår ved å pålegge politiet å legge til rette for demonstrasjoner foran hovedinngangen til den kinesiske ambassaden i Oslo?

4. Norsk representasjon i Beijing-OL

Vi blir forbauset om noen tror at kinesiske myndigheter arrangerer OL for å hegne om den olympiske ånd. Før OL ble tildelt Beijing i 2008 lovet regimet bl.a. en større grad av forsamlings- og ytringsfrihet. Resultatet ble [stikk motsatt](#). I våre øyne er det opplagt at også denne gangen er hensikten med å arrangere OL et forsøk på å "[sportsvaske](#)" inntrykket av regimet som en systematisk overgriper mot menneskerettigheter og dets [forbrytelser](#) mot menneskeheten i Øst-Turkestan (Xinjiang). Dersom representanter fra norske myndigheter er til stede under arrangementet, vil det utvilsomt bli benyttet i propagandaøyemed, særlig internt i Kina.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at Norges regjering, kongehus og norske diplomater holder seg borte fra OL-arrangementet i Beijing vinteren 2022?

Norsk politikk overfor Øst-Turkestan (Xinjiang)

5. Norske initiativ i FN mot de systematiske overgrepene i Øst-Turkestan

[Utdypende bakgrunnsinformasjon](#)

Beskyttelse av sivile er et av de fire temaene som skal være i fokus for Norges arbeid i Sikkerhetsrådet. Få steder i verden, om noen, foregår det mer systematisk undertrykkelse av en sivilbefolkning enn det som skjer med den brutale undertrykkningen av befolkningsgrupper og deres kultur vest i Kina.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at Norge i Sikkerhetsrådet fremmer en resolusjon om at FN nedsetter en undersøkelseskommisjon for å kartlegge overgrepene mot ikke-kinesiske folkegrupper i Øst-Turkestan (Xinjiang)?

6. Anerkjennelse “folkemord”-begrepet på Stortinget

[Folkemordskonvensjonen](#) sier at folkemord er “handlinger som er begått i den hensikt å ødelegge helt, eller delvis, en nasjonal, etnisk, rasemessig eller religiøs gruppe som sådan”. Kinesiske myndigheter fører en [jernhard kontroll](#) i Øst-Turkestan, noe som gjør informasjonsinnhenting både svært vanskelig og farlig. Hverken FNs høykommissær for menneskerettigheter eller journalister har fri tilgang til dette området. Likevel har Human Rights Watch (HRW) fått ut [informasjon om konsentrasjonsleirer](#), og gravejournalistkonsortiet ICIJ har avdekket de [hensynsløse metodene](#) som benyttes mot fangene i konsentrasjonsleirene. Informasjonen fra HRW og ICIJ bekrefter langt på vei historiene vi hører fra uighuriske flyktninger. De forteller om et etnisk-kulturelt folkemord: tvangsarbeid, forbud mot å snakke eget språk, forbud mot å utøve egen religion, voldtekter og tvangssterilisering. 11 menneskerettighetsekspertene har nylig anklaget kinesiske myndigheter for å [tvangsferne organer](#) fra arresterte personer i Kina, deriblant uighurer. I en [fersk rapport](#) beskriver Amnesty International hvordan Kinesiske myndigheter plasserer uighurene i leirene for å oppnå “etnisk helhet”. I praksis betyr det at de utsetter uigurene for mishandling og hjernevasking med mål om å frata fangene sin identitet. Flere land inkludert [USA](#), [Canada](#), [Nederland](#), [Tsjekkia](#), [Litauen](#), [Belgia](#), har anerkjent situasjonen i Øst-Turkestan som folkemord. I september 2020 ble det etablert en selvstendig folke-domstol, [Uyghur Tribunal](#), i London. Tribunalen har til hensikt å etterforske forbrytelsene Kina anklages for å utføre mot uighurer og andre etniske grupper i Øst-Turkestan.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for å karakterisere Kinas overgrep mot uighurer som “folkemord”?

Norsk politikk overfor Tibet

7. Norsk støtte til religionsfrihet og beskyttelse av tibetansk kultur og språk, samt retten til selvbestemmelse.

[Utdypende bakgrunnsinformasjon](#)

I 2014 nektet representanter for den norske regjeringen å møte Dalai Lama da han besøkte Norge. Dette var en endring siden tidligere besøk hvor fredsprisvinneren fra 1989 ble mottatt av representanter for både regjering og Storting.

I senere år har grove overgrep fra kinesiske myndigheter mot de muslimske uighurene i Øst-Turkestan, og politisk undertrykkelse av all opposisjon i Hongkong fått mye oppmerksomhet. Disse overgrepene bør sees i sammenheng med regimets "vellykkede" annektering og totale kontroll av Tibet, og at regimet har lyktes i å lukke landet for både FNs menneskerettighetsråd og internasjonale journalister og observatører.

Fortsatt er den kidnappede [Panchen Lama](#) som sunket i jorden, 26 år etter at han ble bortført av kinesiske agenter. Beijing har erklært at kun kommunistpartiet skal bestemme hvem som skal bli den neste religiøse leder for det tibetanske folk, reinkarnasjonen av den nåværende 14de Dalai Lama. Regimets siste utspill for å kontrollere tibetanere er å erklære [undervisning i tibetansk språk grunnlovsstridig](#)

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at norske myndigheter gjenopptar sin tradisjonelle støtte til det tibetanske folket?

8. Tibets klima og miljømessige utfordringer - et tema for FN

Utdypende bakgrunnsinformasjon

Tibet gjennomgår enorme miljømessige endringer. Mye av dette kan tilbakeføres til [enorme prosjekter](#) iverksatt av regimet i Beijing. Samtidig er Tibets unike og sårbare økosystem truet av globale klimaendringer. Dette er en ødeleggende kombinasjon: Oppdemming skaper nye innsjøer, forstyrrer lokale økosystemer og har betydelige effekter nedstrøms gjennom en negativ effekt på jordsmonnet i de rike jordbruksområdene som elvene renner gjennom, også i andre land enn Kina.

En betydelig del av råvareutvinning fra gruvedrift i områder som kontrolleres fra Beijing foregår i Tibet. Dette gjelder en rekke metaller som er grunnleggende i produksjonen av husholdningsvarer og elektronikk. Gruvedriften skjer uten hensyn til det lokale miljøet, og uten hensyn til om områdene er av religiøs betydning for tibetanere. Med forbud mot etablering av frivillige miljøorganisasjoner i Tibet er befolkningens muligheter til påvirkning minimal eller ikke-eksisterende. Den tibetanske befolkning er de som må bære de største kostnadene av inngrep og skader på miljøet.

Spørsmål:

Vil ditt parti jobbe for at UN Environment skal få tilgang til Tibet for å kartlegge miljøkonsekvenser knyttet til uttak av naturressurser?

Norsk politikk overfor Hongkong

9. Sanksjoner mot personer med ansvar for overgrep i Hongkong

[Utdypende bakgrunnsinformasjon](#)

I år fikk Norge en lov som åpner for at Norge kan slutte seg til personrettede (“Magnitsky”) sanksjoner som er resultat av internasjonale vedtak rettet mot personer som anses å stå bak overtredelser av grunnleggende internasjonale normer.

Når det gjelder utviklingen i Hongkong, er FNs menneskerettighetserklæring og konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av særlig relevans. I praksis overstyrer nå den beijing-vedtatte sikkerhetsloven all annen lovgivning i Hongkong.

Som konsekvens av dette har Hongkongmyndighetene gjort seg skyldige i alvorlige brudd mot befolkningens rettigheter. Initiativ til å påvirke beslutningsprosesser politisk blir møtt med arrestasjoner og lange fengselsstraffer. Viktige eksempler er [massearrestasjonen](#) av opposisjonspolitikere i januar, og arrestasjon og [dommer](#) mot veteraner i Hongkongs demokratibevegelse for å ha tatt initiativ og oppfordret til deltagelse i fredelige protestmarsjer. I praksis er nå såvel politisk opposisjon forbudt, og ytrings- og forsamlingsfriheten har forsvunnet. Fengslene fylles i stadig større grad av politiske fanger.

Spørsmål:

Går ditt parti inn for at Norge støtter vedtak og/eller sanksjoner med relevans for Hongkong, som enten kommer fra EU eller fra et flertall av EUs medlemsland?

10. Frihandelsavtalen med Hongkong

[Utdypende bakgrunnsinformasjon](#)

Gjennom en gjennomgripende avvikling av alle forpliktelser til en demokratisk utvikling i det siste året har Hongkong misligholdt forutsetningen som ligger til grunn for såvel frihandelsavtalen med EFTA og Norge som særbehandlingen Hongkong har fått i internasjonale sammenhenger.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at Norge skal kreve at EFTA erklærer frihandelsavtalen med Hongkong som grovt misligholdt fra Hongkongmyndighetenes side?

Norsk politikk overfor Taiwan

11. Demokrati og selvbestemmelse

Taiwan er en øynasjon i Øst-Kinahavet. De har om lag 24 millioner innbyggere og er således en liten nasjon i asiatisk målestokk. Den store majoriteten i Taiwan er Han-kinesere, men Taiwan har også 16 ulike urbefolkningsgrupper som siden slutten av 1980-tallet har fått stor grad av selvbestemmelse og økonomisk utvikling. Dette skjedde hånd i hånd med demokratiseringen av Taiwan og et stort fokus på sivile rettigheter. I dag er Taiwan et velfungerende demokrati der [valgdeltakelsen er høy](#). Taiwanere flest verdsetter disse rettighetene høyt og ser seg selv som en uavhengig nasjon. De deler språk, religion og mye annet med Kina, men har i dag retten til å si hva de mener uten å bli satt i fengsel og friheten til å velge sine ledere. På grunn av dette, og Taiwans strategiske plassering i Øst-Kinahavet, [trues Taiwan](#) regelmessig med invasjon fra Kina. Ukentlig bryter kinesiske bombefly grenselinjen til Taiwan. I tillegg utestenges Taiwan fra internasjonale organisasjoner som WHO etter press fra Kina; en trussel mot folkehelsen både i Taiwan og i resten av verden.

Spørsmål:

Er ditt parti tilhengere av at folket i Taiwan gjennom demokratiske valg selv skal velge sine ledere og sin internasjonale tilknytning?

12. Samarbeid med Taiwan innenfor helsesektoren

Utdypende bakgrunnsinformasjon

Taiwan er en moderne stat, preget av høyteknologi, med et populært og effektivt helsevesen. Denne kombinasjonen, samt erfaringen fra SARS-epidemien i 2002/2003, har gjort at Taiwan har vist hvordan et demokrati effektivt kan møte utfordringene som Covid-19-pandemien har gitt en hel verden.

Spørsmål:

Vil ditt parti gå inn for at Norge etablerer et formalisert samarbeid med Taiwans helsemyndigheter og landets medisinsk/farmasøytiske industri?

Utdypende bakgrunnsinformasjon

Vedr. spørsmål 2: Frihandelsavtale mellom Norge og Kina

De pågående forhandlingene mellom Norge og Kina har som mål (1) å øke norsk eksport til Kina betydelig, samt (2) å etablere et regelbasert avtaleforhold med tvisteløsningmekanismer. Dessverre, med referanse til punkt (2), tilsier all erfaring at Kina forholder seg til internasjonale avtaler etter eget forgodtbefinnende, ikke etter avtalers innhold. Et eksempel på manglende respekt og aksept for avgjørelser i internasjonale tvister, er saken om suverenitet i Sør-Kinahavet. Den internasjonale tvistedomstolen i Haag avgjorde at Kinas nær altomfattende territoriale krav ble avvist, og [dømte](#) til fordel for Filippinene. Kina har nektet å akseptere avgjørelsen, og i stedet [annektert](#), og [militarisert](#), en rekke øyer i det omstridte området. Et annet eksempel på manglende respekt og etterlevelse av internasjonale avtaler, er [tilsidesettelsen](#) av Hongkongs autonomi som Kina forpliktet seg til i en FN-registrert avtale for en femtiårsperiode fram til 2047. Hongkongs innbyggere ble med innføringen av den såkalte nasjonale sikkerhetsloven sommeren 2020 fratatt sin [ytringsfrihet](#), rett til å [demonstrere](#), og alle [tendenser](#) til det demokratiet som Beijing i 1997 lovet Hongkongs innbyggere. Et tredje eksempel er behandlingen av to bortførte canadiske statsborgere. De ble arrestert som en hevnaksjon etter at Huaweis økonomiske sjef ble anholdt i Canada i desember 2018, anklaget for bedrageri mot styret i en bank. Da en fabrikkert spionsak ble reist for retten, ble representanter for canadiske myndigheter [nektet](#) å overvære saken, i strid med Wien-konvensjonen om diplomatiske forbindelser.

Dette var eksempler på hvor tilfeldig Kinas etterlevelse av internasjonale avtaler er. Dessverre har de siste to årene lært oss at grove avtalebrudd også gjelder frihandelsavtaler: På grunn av granskningskrav fra Australia om pandemiens opprinnelse, har kinesiske myndigheter aktivt brukt handelspolitikken som gjengjeldelse mot Australia. Import av en lang rekke varer fra Australia er enten ilagt forhøyet tollsats ([byggkorn](#), [vin](#)), stanset på bakgrunn av anklager om kvalitetsproblemer ([kull](#), [tømmer](#), [hummer](#)), eller sabotert av innkjøpere ([bomull](#)).

For oss er regjeringens tiltro til at kinesiske myndigheter vil forholde seg til Norge som en likestilt avtalepartner, forbløffende og alarmerende naiv. I fjor høst [avbrøt](#) Canada sine forhandlinger om en frihandelsavtale med Kina. I romjulen kom EU og Kina til en prinsippenighet om en investeringsavtale, men denne er i ettertid blitt kraftig [kritisert](#) i EU og det er på ingen måte sikkert at den vil bli ferdigforhandlet og ratifisert. Uansett vil det gå flere år før det er aktuelt for EU å signere en [handelsavtale](#) med Kina. Det er ingen grunn til at Norge skal ta sjansen på at vi skal risikere den typen utpressing som Australia nå utsettes for, ved å eksponere oss gjennom en [radikalt fordypet](#) økende økonomisk avhengighet. Vi bør koordinere vår Kina-politikk med EU, også handelspolitikken, ikke legge ut på en farefull solo-seilas.

Vedr. spørsmål 3: Overvåkning og demonstrasjoner

I Norge bør det være en selvfølge at alle kan demonstrere for å gi uttrykk for kritiske meninger uten risiko for gjengjeldelse, særlig mot myndigheter som er ansvarlig for overgrep av den størrelsesorden som dagens ledelse i Kina er ansvarlig for. Den kinesiske ambassaden i Oslo benytter seg av [avansert kameraovervåkning](#), og dette er ikke en gang merket etter norsk lov. Vi har tatt opp denne problemstillingen med norske myndigheter, og [får ikke noe godt svar](#).

Videre forlanger Oslopolitiet at demonstrasjoner må foregå på et perifert hjørne ved Vindern-senteret, området på offentlig vei foran ambassadens inngangsparti får vi ikke benytte. Dette opplever vi som et uforholdsmessig inngrep i vår ytringsfrihet. Poenget med å demonstrere ved ambassaden er å vise vår misnøye til representanter for kinesiske myndigheter.

Dette kommer på toppen av en situasjon der flere av våre medlemmer [blir trakassert av kinesiske myndigheter](#), noe som gjør inngrepet i vår ytringsfrihet særlig smertefullt. Problemene og nasjoner som Kina som står bak slik trakassering, ble beskrevet i en [studie fra Proba Samfunnsanalyse](#) i fjor.

Norske uigurer har [beskrevet sin frykt](#) for at de er gjenstand for systematisk overvåkning også i Norge.

Vedr. spørsmål 5: Norske initiativ i FN mot de systematiske overgrepene i Øst-Turkestan

Et av de fire temaene som regjeringen har definert som [fokusområder](#) for Norges arbeid i FNs sikkerhetsråd er

“Beskytte sivile. Norge vil arbeide for beskyttelse av sivile, inkludert barn, med utgangspunkt i humanitærretten og menneskerettighetene. Som en stor humanitær aktør har vi kunnskap og erfaring vi tar med inn i Sikkerhetsrådet, også gjennom samarbeid med det sivile samfunn. Norge vil spesielt prioritere forebygging og bekjempelse av seksualisert vold i konflikt.”

Det hersker ikke lenger noen tvil om at uighurer og andre tyrkiske folkeslag er utsatt for systematisk undertrykking og forfølgelse i Øst-Turkestan. Ulike organer i mange land har kommet med uttalelser om hvordan forholdene best karakteriseres. [Frankrikes utenriksminister](#) har omtalt situasjonen som “institusjonalisert undertrykking”. Fra USA har det blitt rapportert om en viss uenighet i utenriksdepartementet om den riktige karakteristikken er forbrytelser mot menneskeheten, eller folkemord. Både den forrige og den sittende administrasjonen har konkludert med at [folkemord](#) er den riktige betegnelsen. Nasjonalforsamlingene i [Canada](#), [Storbritannia](#) og [Nederland](#) har alle vedtatt uttalelser der overgrepene blir karakterisert som folkemord.

Menneskerettighetsorganisasjon Human Rights Watch (HRW) har sammenfattet tilgjengelig [kunnskap](#) om situasjonen i Øst-Turkestan, og konkludert med at kinesiske myndigheters overgrep i regionen må karakteriseres som forbrytelser mot menneskeheten. Sophie Richardson, som leder HRWs Kina-seksjon, konkluderer slik: *“It is increasingly clear that a coordinated global response is needed to end China’s crimes against humanity against Turkic Muslims”*. [Oppfordringen fra HRW](#) til FN-systemet er krystallklar:

“[HRW] urged the United Nations Human Rights Council to adopt a resolution to create a commission of inquiry with authority to investigate allegations of crimes against humanity, identify officials responsible for abuses, and provide a road map for holding them accountable. The UN high commissioner for human rights should also monitor and report on the human rights situation in Xinjiang and keep the Human Rights Council regularly informed.”

Vedr. spørsmål 7: Norsk støtte til religionsfrihet i Tibet

Den lange rekken av menneskerettslige overgrep mot egen befolkning i Øst-Turkestan og Hongkong som regimet i Beijing gjør seg skyldige i, har gjort Xi Jinpings tid ved makten til [det mørkeste kapitlet](#) for menneskerettigheter i Kinas historie siden massakren på den Himmelske Freds plass i 1989.

Mot dette bakteppet er det ikke så underlig at de fortsatte overgrepene i Tibet er begynt å gå i glemmeboken for mange. Beijing har lyktes med sitt mål om å mer eller mindre [isolere](#) Tibet fra resten av verden. Tenketanken Freedom House har i år listet Tibet som verdens aller minst frie samfunn når det kommer til sivile og politiske rettigheter. Selv etter gjentatte henvendelser er FNs kommissær for menneskerettigheter [ikke gitt adgang til Tibet](#). Det siste besøket var faktisk så langt tilbake som 1998. Samtidig flommer kinesere inn over landet, både som migranter og ikke minst gjennom stortilt [masseturisme](#).

Kinas aggressive oppførsel overfor naboland som India og Bhutan, dens ekspansjonisme i Sør-Kinahavet, og dets utvidede kontroll over Nepal, truslene mot Mongolia og andre land Sørøst-Asia, behandlingen av uighurene i Øst-Turkestan og nå fremferden mot demokratiforkjempere i Hongkong, må for en stor del sees i relasjon til hvordan det internasjonale samfunnet har behandlet og fremdeles behandler Kinas invasjon og okkupasjon av Tibet.

Når Kina ser at verden bøyer seg for trusler om å møte fredsprisvinneren Dalai Lama, har de med sin økende økonomiske og politiske makt i verden blitt stadig modigere og mer brutale i sin fremferd. Da Dalai Lama besøkte Norge i 2014 ble han, så langt vi kjenner til, den første besøkende fredsprisvinneren som noen norsk regjering har nektet å møte. Regjeringen valgte å prioritere hensynet til forventninger fra et av verdens mest undertrykkende regimer framfor å vise sin støtte til religionsfrihet i Tibet, og framfor å uttrykke solidaritet med et undertrykt folk.

Da Dalai Lama fikk fredsprisen i 1989, ble tildelingen begrunnet som "et forsvar for et minoritetsfolks rettigheter innenfor Kinas grenser". Tildelingen skjedde samme år som studenter hadde blitt massakrert etter protestene på Den himmelske freds plass i Beijing. Og som i 1989 har undertrykkelsen i Tibet samtidig tiltatt. I fjor krevde Xi Jinping at buddhismen må føye seg etter kommunistpartiets krav. En rekke politiske og religiøse fanger dør hvert år i kinesiske fengsler, eller som følge av mishandling. Noen av de døde siden våren 2020 er den tidligere politiske fangen Gendun Sherab, buddhistmunkene Choekyi, Samdup og Tenzin Nyima, og reiseguiden Kunchok Jinpa.

17. mai 1995 ble Gendun Choekyi Nyima og hans nærmeste familie bortført av kinesiske agenter. Da han ble bortført, var Nyima utpekt til å bli Tibet buddhistenes nye religiøse leder som den 11. Panchen Lama. I de 26 årene som har gått siden dette, har ingen sett eller hørt fra Nyima eller hans familie. Samtidig har kinesiske myndigheter søkt kontroll over buddhismen ved å [utpeke en annen](#) i Nyimas sted. At

ledelsen i en supermakt griper inn i buddhismen på denne måten viser regimets utislørte forakt for religionsfrihet. Det siste utspillet fra det ateistiske kommunistregimet i Beijing er at de ønsker å bestemme over reinkarnasjonen til den 14de Dalai Lama, en uhørt inngripen i et land og et folks religiøse tradisjoner fra den 1de Dalai Lama helt tilbake i 1391.

Vedr. spørsmål 8: Tibets klima og miljømessige utfordringer - et tema for FN

Det tibetanske platået kalles også verdens "[tredje pol](#)", Tibet er, gjennom sine isbreer, hjem for verdens tredje største ferskvannsreservoar utenfor arktis, og regionens elver er utgangspunkt for vanntilgangen til en femtedel av jordens befolkning.

I likhet med arktis opplever også Tibet en enorm miljømessig endring. Det kinesiske regimets [enorme prosjekter](#) involverer på demninger og gruvedrift for utvinning av mineraler, dette kombinert med store globale klimaendringer truer nå med å ødelegge Tibets unike og sårbare økosystem. Klimaet på det tibetanske platå genererer og regulerer også monsunregn over Asia.

For Kina er Tibets vann en kilde til kraft gjennom demninger, elvene legges om og ledes til tørrere områder i Kina, vannet tappes også for salg til forbrukere - men tilgangen til Tibets vannressurser gir også Kina regime strategisk innflytelse på landene som ligger nedstrøms for Himalaya og som er avhengige av vann fra Tibets elver.

Oppdemming av elver i Tibet endrer vannføringen, skaper nye innsjøer, forstyrrer lokale økosystemer og har betydelige negative effekter nedstrøms, bl.a ved å redusere eller helt stoppe strømmen av silt som er med på gjøre jordbruksmark fruktbar. Dammer og ny infrastruktur som veier og jernbane tvinger også tibetanere fra sine tradisjonelle leveområder.

Gruvedrift

Kinesiske statseide gruveselskaper øker utvinningen av kobber, gull og sølv i Tibet. Disse gruvene er vanligvis basert på elver. De fleste arbeidere i tibetanske gruver er kinesere, og utvinningen skjer uten hensyn til lokalmiljøet og områder av religiøs betydning.

Tibet er også rikt på andre ressurser, inkludert bly, sink, molybden, asbest, uran, krom, litium og mye mer. Tibet er Kinas eneste kilde til krom, og det meste av det tilgjengelige litiumet er i Tibet. Disse råvarene brukes blant annet til fremstilling av husholdningsvarer, datamaskiner og smarttelefoner.

Kina er verdens største produsent av kobber og verdens nest største forbruker av gull. World Gold Council spår at forbruket i Kina vil dobles i løpet av et tiår. Tibets reserver av kobber og gull er verdt nesten en milliard dollar.

Fossilt brennstoff - oljeleting i Tibet

Kina har gjennom Paris-avtalen forpliktet seg miljømessige mål. Til tross for dette har landet nylig boret et 7 km dypt borehull for å nå og utforske Tibets olje- og naturgassressurser. China National Petroleum Corporation estimerer bassengets oljereserver til 10 milliarder tonn.

Klimaforandringer

I tillegg til globale klimaendringer, fører industriprosjekter som gruvedrift, oppdemming og avskoging til at tibetanske breer smelter raskere, og bidrar i sin tur til ytterligere global oppvarming.

Kina har siden okkupasjonen av Tibet flyttet millioner av tibetanske nomader fra sine tradisjonelle gressletter til urbane bosettinger, og dermed ryddet vei for utvinning av ressurser og for en stor del stanset tradisjonell landbrukspraksis som har vært med på opprettholde og beskytte det tibetanske plataåets miljø i århundrer.

Kinesiske gruveselskaper drar nytte av statsfinansiert av infrastruktur og kull- og vannkraftverk. Kinesiske bedrifter drar også nytte av statlig finansiering og subsidiering, minimale miljøkrav og derav kostnader, ingen krav til kompensasjon til lokalsamfunn og subsidierte priser på transport.

Arbeidere på kinesiske prosjektene er, nettopp, kinesere og den tibetanske befolkning er de som må bære miljøkostnadene. Det er også forbudt å etablere frivillige miljøorganisasjoner.

Til tross for trusler om strenge straffer for ulovlige demonstrasjoner, protesterer tibetanerne jevnlig mot miljøødeleggelsene og tvangsflytting av nomader. Det er svært vanskelig å få ut informasjon fra det lukkede Tibet, men nylig kom nyheten om at miljøaktivisten Kunchok Jinpa, [døde etter mishandling i fengsel](#). Det er det sjettede kjente dødsfallet for aktivisme siden 2019 [ifølge Human Rights Watch Kina](#)

Nedsmelting av arktis, avskoging og tap av regnskog i Amazonas får rettmessig stor oppmerksomhet, men hvor er vårt fokus på [Tibet : "Verdens Tak"](#)?

Vedr. spørsmål 9: Sanksjoner mot personer med ansvar for overgrep i Hongkong

16. april fikk Norge en lov som åpner for at Norge kan slutte seg til internasjonale [sanksjoner rettet mot fysiske eller juridiske personer](#) som anses å stå bak overtredelser av grunnleggende internasjonale normer.

Det er rimelig å tolke begrepet “grunnleggende internasjonale normer” som å innbefatte prinsippene som FN har lagt til grunn for hvordan verdenssamfunnet må utvikle seg for at vi ikke skal falle tilbake til forfølgelse av etniske og politiske grupper som forutgikk dannelsen av FN. Når det gjelder utviklingen i Hongkong, er FNs menneskerettighetserklæring og konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av særlig relevans. Rettighetene skal også være sikret gjennom Hongkongs “minigrunnlov” *Basic Law*, men i praksis overstyres all lovgivning nå av sikkerhetsloven som ble vedtatt i Beijing og promulgert av den Beijing-lojale regjeringen i Hongkong.

Som konsekvens av dette har Hongkongmyndighetene gjort seg skyldige i alvorlige brudd mot befolkningens rettigheter. Initiativ til å påvirke beslutningsprosesser politisk blir møtt med arrestasjoner og lange fengselsstraffer. Viktige eksempler er [massearrestasjonen](#) av opposisjonspolitikere i januar, og arrestasjon og [dommer](#) mot veteraner i Hongkongs demokratibevegelse for å ha tatt initiativ og oppfordret til deltagelse i fredelige protestmarsjer. I praksis er nå såvel politisk opposisjon forbudt, og ytrings- og forsamlingsfriheten har forsvunnet. Fengslene fylles i stadig større grad av politiske fanger.

Som følge av overgrepene mot opposisjonen har USA innført personrettede sanksjoner mot ansvarlige i Hongkongledelsen og i Beijing i flere runder; i [august 2020](#), i [desember 2020](#), i [januar i år](#), og i [mars i år](#). Disse sanksjonene er ilagt på bakgrunn av [Hong Kong Autonomy Act](#), som ble vedtatt enstemmig i kongressen i juli 2020, som en tverrpolitisk reaksjon mot innføringen av Beijings nasjonale sikkerhetslov i Hongkong.

Reaksjoner fra EU mot utviklingen i Hongkong har så langt blitt blokkert av Ungarn. Josep Borrell, som leder EUs arbeid innen utenriks- og sikkerhetspolitikk, har uttalt at om Ungarn opprettholder sit veto, må EU vurdere å [gå videre](#) i arbeidet med å reagere mot kinesiske myndigheters overgrep mot befolkningen i Hongkong uten den sedvanlige betingelsen om konsensus.

Vedr. spørsmål 10: Frihandelsavtalen med Hongkong

Gjennom EFTA har Norge en [frihandelsavtale](#) med Hongkong. I innledningen av avtalen fremholdes at grunnlaget for avtalen er at partene “*REAFFIRM[...] their commitment to democracy, the rule of law, human rights and fundamental political and economic freedoms [...]*”. I løpet av det siste året har Hongkongmyndighetene blant annet gått til [massearrestasjon](#) av byens opposisjon, dømt [veteranene](#) i demokratibevegelsen til fengselsstraffer for å ha deltatt i en fredelig protestmarsj, [anholdt studenter](#) som har ropt slagord og viftet med bannere med anklager om trusler mot rikets sikkerhet, og innført en [ny valgordning](#) som innebærer både at kun Beijing-tro kandidater får stille til valg til byens lovgivende forsamling samt at andelen folkevalgte representanter i forsamlingen reduseres dramatisk.

Den definisjon av demokrati og menneskerettigheter som Hongkongmyndighetene etterlever, er ikke-eksisterende. Det er en avgrunnen mellom situasjonen som byen befinner seg i nå og løftet som Hongkong har gitt EFTA i avtalen. Samtidig bemerker vi at formuleringen som vi siterte fra avtalen, ikke er tilfeldig: Det finnes ingen annen by i verden som er en del av et land, og som kan inngå separate frihandelsavtaler. Bakgrunnen for at Hongkong har fått denne muligheten, er særstillingen som Hongkong har fått som et fritt samfunn med løfter om demokrati og grunnleggende menneskerettigheter, gitt i den FN-registrerte felleserklæringen mellom Storbritannia og Kina og byens minigrunnlov *Basic Law*. Men Hongkongmyndighetene, med sin brutale undertrykking av all opposisjon, har nå misligholdt forpliktelsene overfor sine innbyggere, og også grunnlaget for frihandelsavtalen med EFTA.

Forpliktelser som parter signerer på i internasjonale avtaler må etterleves. Om de groveste brudd får passere uten konsekvens, undergraves hele den internasjonale orden. Vi mener at det er helt nødvendig at Norge og EFTA holder Hongkong ansvarlig for sitt mislighold. Samtidig er det nå i praksis slik at Hongkong styres fra Beijing: Både den nasjonale sikkerhetsloven som hjemler forfølgelsen av demokratiaktivister, og den nye valgloven som diskvalifiserer opposisjonen, ble utformet og vedtatt i Beijing. Dermed er det i realiteten den samme avtalepartner for denne avtalen som den vi forhandler med om en frihandelsavtale med Kina (ref. spørsmål 1 i dette skjemaet).

Vedr. spørsmål 12: Samarbeid med Taiwan innenfor helsesektoren

I mer enn femti år etter borgerkrigen i Kina, var reisevirksomheten mellom fastlands-Kina og Taiwan i betydelig grad begrenset. Men dette endret seg radikalt etter 2003, og i 2010 var det omlag 50 daglige [direkteflygninger](#) mellom Taiwan og ulike flyplasser i Kina. Dermed var Taiwan et høyst sårbart samfunn da Covid-19-smitten spredte seg fra Wuhan. Men Taiwan, som er et av verdens mest høyteknologiske samfunn, innså allerede ved årsskiftet 2019/2020 at det hadde oppstått en [smittesituasjon](#) som var ute av kontroll i Wuhan, og satte inn tiltak lenge før kinesiske myndigheter vedgikk at sykdommen smittet mellom mennesker, og også godt før at restriksjoner var anbefalt av WHO. I den tidlige fasen [nektet WHO](#) å videreformidle advarslene fra Taiwan.

Taiwan klarte svært lenge å holde smittetrykket svært lavt. Ved årsskiftet 2020/2021 hadde Covid-19 kun tatt sju liv i Taiwan. I vår har smitten [tiltatt](#) i Taiwan, og 18. mai var dødstallet kommet opp i 14, med en økning til 200-300 nye daglige smittede. Taiwan har 23.5 millioner innbyggere.

Kinesiske myndigheter har holdt Taiwan utenfor alle FN-organer i de senere år. Fram til 2016 hadde Taiwan [observatørstatus](#) i WHO's årsmøter, men også derfra er Taiwans deltagelse blokkert av kinesiske myndigheter. Erfaringene fra Covid-19 har vist verden at vi har mye å lære av Taiwan. Taiwan har også lenge ligget i toppen når innbyggernes tilfredshet med sitt helsevesen blir undersøkt. I [årets måling](#) er Taiwan på annenplass, mens Norge er nummer 15. Taiwan er også [ivrig etter å dele](#) sine erfaringer med resten av verden. Denne muligheten bør Norge gripe.